

Examen VMBO-KB

2023

tijdvak 1
woensdag 24 mei
13.30 - 15.30 uur

maatschappijkunde CSE KB

Dit examen bestaat uit 42 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 56 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Politiek en beleid

- 1p 1 Hieronder staan twee kenmerken van personen die een grote invloed uitoefenen op het politieke besluitvormingsproces.
- Zij hebben specialistische kennis.
 - Zij spelen een grote rol in het voorbereiden van wetsvoorstellen.
- Wie zijn deze personen?
- A beleidsambtenaren
 - B commissarissen van de Koning
 - C fractievoorzitters in de Tweede Kamer
 - D rechters

tekst 1

Het huwelijk als basis van het gezin is een prachtig cadeau van God en bedoeld als levenslange verbintenis tussen man en vrouw. Een goed huwelijk is positief voor de hele omgeving. Ouders en kinderen bloeien hier op en de samenleving profiteert ervan.

naar: een website van een politieke partij van februari 2022

- 1p 2 Van welke website komt tekst 1?
- A d66.nl
 - B groenlinks.nl
 - C sgp.nl
 - D vvd.nl

tekst 2

Op weg naar een universele oplader

Een universele oplader voor mobiele telefoons, tablets en andere draagbare elektrische apparaten wordt verplicht in de Europese Unie (EU).

Het dagelijks EU-bestuur had begin vorig jaar al aangekondigd rond deze tijd met een wetsvoorstel te komen dat een einde moet maken aan de opeenhoping van snoeren en stekkers in vrijwel alle huishoudens.

naar: trouw.nl van 22 september 2021

- 1p 3 Welke Europese instantie kwam met het wetsvoorstel uit tekst 2?
- A de Europese Commissie
 - B de Raad van de Europese Unie
 - C het Europees Parlement
- 1p 4 De Europese Unie heeft een aantal doelstellingen, zoals het bevorderen van vrede en welzijn.
→ Noem een andere doelstelling van de Europese Unie.

tekst 3

'Chinezen komen chatapp Clubhouse niet meer in'

De app Clubhouse lijkt maandag in China te zijn geblokkeerd door de Chinese overheid. Verschillende nieuwssites zeggen meldingen te hebben ingezien van Chinese gebruikers die niet meer in de app kunnen komen. In Clubhouse kun je gedeelde audiochatruimtes aanmaken. Duizenden Chinezen zouden in de afgelopen weken gebruik gaan maken van de app, die in China niet officieel te downloaden is.

naar: nu.nl van 8 februari 2021

- 2p 5 Welk kenmerk van een dictatuur is te herkennen in tekst 3? Noem nog een **ander** kenmerk van een dictatuur.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
In tekst 3 is het kenmerk ... te herkennen. Een **ander** kenmerk van een dictatuur is

- 2p 6 Een politicus kan een bestuurder of een volksvertegenwoordiger zijn. Hieronder staan vier politici:
- 1 gedeputeerde
 - 2 staatssecretaris
 - 3 Eerste Kamerlid
 - 4 wethouder
- Geef van elke politicus aan of deze een bestuurder of volksvertegenwoordiger is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan met bestuurder of volksvertegenwoordiger.

1 = ...

2 = ...

3 = ...

4 = ...

tekst 4

Informateurs: partijen willen voor kerst regeerakkoord

De onderhandelende partijen VVD, CDA, D66 en CU hebben 'goede vorderingen' gemaakt en koersen af op een regeerakkoord voor kerst. Dat schrijven informateurs Johan Remkes (VVD) en Wouter Koolmees (D66) maandag in een brief aan de Tweede Kamer.

naar: telegraaf.nl van 6 december 2021

- 1p 7 Tekst 4 gaat over een fase in de kabinetsformatie. Wat is de volgende fase in de kabinetsformatie?
- A het beëdiging van het kabinet
 - B het benoemen van ministers en staatssecretarissen
 - C het benoemen van een formateur
 - D het maken van een bordesfoto van de nieuwe regering

Zie tekst 4.

- 1p 8 De kabinetsformatie is afgerond. Politieke partijen kunnen oppositiepartijen of coalitiepartijen zijn. De partijen uit tekst 4 nemen deel aan het kabinet.
- Zijn deze partijen dan coalitiepartijen of oppositiepartijen? Leg je antwoord uit met een gegeven uit tekst 4.
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
- De partijen uit tekst 4 zijn dan ..., want ...

tekst 5

Ouders thuiszittende kinderen eisen leerrecht zonder schoolplicht

Tussen de 15.000 en 20.000 kinderen in Nederland zitten thuis, omdat ze geen passend onderwijs kunnen krijgen. Ouders van deze thuiszitters, verenigd in de belangengroep Onderwijsaffaire, hebben een brief geschreven naar de Tweede Kamer, waarin ze leerrecht eisen zonder schoolplicht.

“Kinderen moeten niet alleen onderwijs kunnen krijgen als ze zich in een school, ‘dus letterlijk in het gebouw’ bevinden, maar het recht hebben om altijd en overal te leren”, zegt Jolanda Rohde Luchtmeijer van de belangengroep in het NOS Radio 1 Journaal. “Ook als ze dat thuis of in hybride vorm willen doen, deels thuis, deels op school. Ook als ze niet uit een boek willen leren, maar liever ervarend leren door te kijken hoe iets gebeurt en het dan zelf doen.”

naar: nos.nl van 5 april 2021

- 4p **9** Onderwijsaffaire is een belangengroep.
→ Noem **twee** kenmerken van een belangengroep.
→ Geef voor elk kenmerk aan waarom uit tekst 5 blijkt dat dit kenmerk van toepassing is op Onderwijsaffaire.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Kenmerk 1: ...
Dit kenmerk is van toepassing op Onderwijsaffaire, omdat ...
Kenmerk 2: ...
Dit kenmerk is van toepassing op Onderwijsaffaire, omdat ...
- 2p **10** Uit tekst 5 blijkt dat Onderwijsaffaire een brief naar de Tweede Kamer heeft gestuurd.
→ Noem **twee andere** mogelijkheden die Onderwijsaffaire heeft om te bereiken dat de thuiszittende kinderen leerrecht zonder schoolplicht krijgen.

tekst 6

Kersttoespraak

De koning heeft zaterdag in zijn kersttoespraak de coronapandemie en de klimaatverandering genoemd als problemen die “ons allemaal raken”. Willem-Alexander erkent dat er veel verschillen zijn tussen mensen, maar zei hij: “Zelfs als we weten dat we het op één onderwerp absoluut nooit eens kunnen worden, moeten we blijven zoeken naar wat we wel met elkaar delen. Ook al liggen standpunten ver uit elkaar: we moeten blijven samenleven.”

naar: Trouw van 27 december 2021

- 1p 11 Welke rol van de koning is te herkennen in de kersttoespraak uit tekst 6?
- A de formele rol
 - B de samenbindende rol
 - C de vertegenwoordigende rol
 - D de wetgevende rol
- 1p 12 Welke politici hebben het recht om wetsvoorstellen in te dienen?
- A alleen ministers
 - B ministers en de leden van de Eerste Kamer
 - C ministers en de leden van de Tweede Kamer
 - D ministers en de leden van het parlement

tekst 7

Peiling: gemeenteraadsverkiezingen in zicht

Een op de vijf kiezers weet nog niet op welke partij zij in maart zullen stemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen, en van degenen die wel een voorkeur hebben, is 70 procent nog niet zeker. Dat blijkt uit een representatieve peiling van een onderzoeksbureau.

naar: NRC Handelsblad van 1 februari 2022

- 1p 13 Hoe worden de kiezers uit tekst 7 genoemd?
- A conservatieve kiezers
 - B passieve kiezers
 - C progressieve kiezers
 - D zwevende kiezers

tekst 8

Kamer wil weten waar het Defensiegeld blijft

De Tweede Kamer krijgt geen zicht op financiële tekorten bij Defensie. Kamerleden willen nu aan een externe partij, zoals de Algemene Rekenkamer¹⁾, vragen hoe zij hun ... taak beter kunnen uitvoeren. Zo was de Kamer er niet van op de hoogte dat Defensie de doelstellingen naar beneden bijstelde, omdat er minder geld beschikbaar was. Al jaren probeert de Kamer zicht te krijgen op hoe Defensie ervoor staat.

noot 1 De Algemene Rekenkamer bekijkt of de inkomsten en uitgaven van de rijksoverheid kloppen.

naar: ad.nl van 29 juni 2021

- 1p 14 Welk woord moet er in tekst 8 op de puntjes staan?
- A controlerende
 - B rechtsprekende
 - C uitvoerende
 - D wetgevende

Zie tekst 8.

- 1p 15 Het kabinet heeft verplichtingen aan het parlement.
→ Aan welke plicht voldoet het kabinet **niet** volgens tekst 8?
- 2p 16 Hieronder staan vier uitspraken over de constitutionele monarchie in Nederland.
- 1 De macht van de Koning is beperkt door de Grondwet.
 - 2 In een monarchie is de minister-president staatshoofd.
 - 3 De Koning is verantwoordelijk voor het beleid.
 - 4 De gesprekken tussen de Koning en de minister-president zijn geheim.
- Geef van elke uitspraak aan of deze juist of onjuist is.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan met juist of onjuist.
- 1 = ...
2 = ...
3 = ...
4 = ...

tekst 9

Welzijn lhb-jongeren loopt achter op dat van heterojongeren

Lesbische, homoseksuele en biseksuele jongeren tussen de 11 en 16 jaar ervaren in hun leven meer welzijns- en leefstijlproblemen dan hun heteroseksuele leeftijdgenoten. Dat is de conclusie van een onderzoek naar verschillen tussen jongeren met verschillende seksuele oriëntaties.

naar: nos.nl van 10 december 2021

- 1p 17 Welke benaderingswijze van maatschappijkunde is te herkennen in tekst 9?
- A de politiek-juridische benaderingswijze
 - B de sociaal-economische benaderingswijze
 - C de sociaal-culturele benaderingswijze
 - D de veranderings- en vergelijkende benaderingswijze
- 2p 18 Hieronder staan vier politieke stromingen en vier uitgangspunten. Elk uitgangspunt past bij een van deze stromingen.
- stroming**
- a christendemocratische stroming
 - b liberale stroming
 - c nationalistische stroming
 - d ecologische stroming
- uitgangspunt**
- 1 oorspronkelijke bewoners van het land staan centraal
 - 2 rentmeesterschap
 - 3 particulier initiatief
 - 4 duurzaam produceren
- Welk uitgangspunt hoort bij welke stroming?
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan met het juiste nummer.*
- a = ...
 - b = ...
 - c = ...
 - d = ...

Ga verder op de volgende pagina.

tekst 10

Lachgas wordt ook verboden in Amsterdam

Amsterdam gaat lachgas aan banden leggen. Verkoop in de horeca en op evenementen wordt verboden.

De indieners van het verbod, PvdA en ChristenUnie, wijzen erop dat lachgas steeds vaker hartproblemen en dwarslaesies veroorzaakt bij de vaak jonge gebruikers. Bovendien vertienvoudigde het aantal verkeersongelukken waarbij lachgas in het spel was landelijk in twee jaar tijd.

In de Amsterdamse gemeenteraad stemden D66, GroenLinks en BIJ1 tegen het verbod.

naar: nos.nl van 29 april 2022

- 1p 19 Het politieke besluitvormingsproces verloopt in een aantal fasen. Welke fase is als laatste afgerond in tekst 10?
- A fase 1: agendavorming
 - B fase 2: beleidsvoorbereiding
 - C fase 3: beleidsbepaling
 - D fase 4: beleidsuitvoering

tabel 1

Aantal zetels per partij in de gemeenteraad van Amsterdam in april 2022

partij	aantal zetels
PvdA	9
GroenLinks	8
D66	7
VVD	5
BIJ1	3
PvdD	3
SP	2
Volt	2
Denk	2
JA21	2
CDA	1
Forum voor Democratie	1
totaal	45

naar: Amsterdam.nl van april 2022

Zie tekst 10 en bekijk tabel 1.

- 1p 20 Hoeveel zetels kwamen D66, GroenLinks en BIJ1 minstens tekort om het verbod op lachgas niet door te laten gaan?

Criminaliteit en rechtstaat

Zie tekst 10.

- 1p 21 Strafbare feiten worden onderverdeeld in overtredingen en misdrijven.
→ Is het verkopen van lachgas uit tekst 10 een overtreding of een misdrijf? Leg je antwoord uit met een gegeven uit de tekst.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Het verkopen van lachgas is een ... , want ...

- 2p 22 Politieke stromingen hebben verschillende ideeën over de bestrijding van criminaliteit.
Hieronder staan vier ideeën:
- 1 uitbreiden van taakstraffen
 - 2 meer bevoegdheden voor de politie
 - 3 strenger straffen
 - 4 meer preventieve maatregelen
- Welke **twee** ideeën passen bij de sociaaldemocratische stroming?
Schrijf twee nummers op.

tekst 11

Reden geen melding of aangifte traditionele criminaliteit

De belangrijkste reden om een ondervonden delict niet bij de politie te melden of aan te geven is 'het helpt toch niets'. In 45 procent van de gevallen werd dit als hoofdmotief opgegeven.

naar: cbs.nl van oktober 2021

Lees tekst 11.

- 1p 23 Welk immaterieel gevolg van criminaliteit past bij de reden om geen melding of aangifte te doen?
- A gevaar voor eigenrichting
 - B morele verontwaardiging
 - C normvervaging
 - D verlies aan vertrouwen in de overheid

tekst 12

Vandalisme wordt meestal gepleegd door jongeren

De grootste groep die opzettelijk spullen kapotmaakt, bestaat uit jongeren tussen de 10 en 20 jaar.

Bij de jongste vernielers (10-12 jaar) wordt gesproken van 'spelvandalisme'. De vernielingen gebeuren niet per se opzettelijk, maar zijn het gevolg van een spel dat uit de hand gelopen is.

Bij vandalen tussen de 12 en 16 jaar gaat het om prestigevandalisme. Jongeren willen zich ten opzichte van elkaar bewijzen. Of het gebeurt uit pure verveling.

Jeugdigen boven de 16 jaar slaan doorgaans aan het vernielen uit frustratie. Groepsgedrag is een belangrijk aspect: onder invloed van de groep wordt vaak vandalisme gepleegd.

naar: politie.nl van maart 2022

- 1p 24 Er zijn verschillende theorieën die crimineel gedrag verklaren. Welke theorie verklaart dat jongeren boven de 16 jaar zich schuldig maken aan vandalisme in tekst 12?
- A de aangeleerd gedragstheorie
 - B de bindingstheorie
 - C de etikettentheorie
 - D de rationele-keuze-theorie

tekst 13

Scooterrijder wordt betrapt met 99 joints en 1.350 pillen

De politie heeft maandagavond in Groningen een man met een grote hoeveelheid drugs en pillen op zak aangehouden. Hij werd betrapt doordat hij met zijn snorscooter door rood reed.

naar: nu.nl van 2 februari 2021

- 2p 25 In welke twee wetten of wetboeken staan de twee strafbare feiten die de scooterrijder in tekst 13 begaan heeft?

tekst 14

Tbs met dwangverpleging voor man die 'buurman Joop' doodstak

De 37-jarige man die vorig jaar Joop doodstak, is veroordeeld tot tbs met dwangverpleging. De man was volgens de rechtbank volledig ontoerekeningsvatbaar toen hij zijn buurman doodstak, maar hij deed dat wel opzettelijk. Ook krijgen de twee kinderen van het slachtoffer ieder 17.500 euro schadevergoeding.

Het 62-jarige slachtoffer probeerde een woordenwisseling tussen de 37-jarige man en een buurvrouw te sussen. Tijdens de rechtszaak verklaarde de 37-jarige man dat de buurman hem meerdere malen met een wandelstok zou hebben geslagen, onder meer op zijn hoofd. Maar in het hele dossier komt niets naar voren dat het verhaal van zelfverdediging ondersteunt. De rechtbank ging hier dus ook niet in mee.

De broer van Joop laat weten dat de familie "erg teleurgesteld" is met het vonnis. Tijdens de laatste zitting vroeg hij namens de familie om een straf die 'niet mild is' en doelde daarmee op een gevangenisstraf van ten minste een aantal jaren. De familie is vooral bang dat de dader na een aantal jaren 'goed gedrag' weer vrijkomt.

naar: omroepflevoland.nl van 29 september 2021

Lees tekst 14.

- 1p 26 Wat heeft de 37-jarige man opgelegd gekregen door de rechtbank?
- A een bijkomende straf en een maatregel
 - B een hoofdstraf en een bijkomende straf
 - C een hoofdstraf en een maatregel
 - D twee hoofdstraffen
 - E twee maatregelen

Zie tekst 14.

- 1p 27 Welk begrip past bij de verklaring van de 37-jarige man?
- A eigenrichting
 - B noodweer
 - C overmacht
 - D preventie

Zie tekst 14.

- 1p 28 Welk doel van straffen is volgens de familie van het slachtoffer niet bereikt?
- A afschrikking
 - B genoegdoening
 - C heropvoeding
 - D vergelding
- 2p 29 Hieronder staan vier uitspraken over het jeugdstrafrecht.
- 1 Een vijftienjarige kan volgens het volwassenenrecht berecht worden.
 - 2 Strafzaken van jongeren van 12 tot 18 jaar worden door een kinderrechter behandeld.
 - 3 Een PIJ-maatregel kan worden omgezet in tbs.
 - 4 Rechtszittingen voor jongeren van 12 tot 18 jaar zijn openbaar.
- Geef van elke bewering aan of deze juist of onjuist is.
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan met juist of onjuist.*
- 1 = ...
- 2 = ...
- 3 = ...
- 4 = ...

tekst 15

Politie begint met inleveractie voor messen

Vandaag start een grote inleveractie voor messen. Op meer dan 330 plekken in Nederland staan gele bakken waar mensen de messen in kunnen doen. Ze krijgen dan geen straf. De politie hoopt dat het zo veiliger wordt op straat.

Volgens de politie zijn er steeds vaker steekpartijen. Ook hebben jongeren en soms zelfs kinderen vaker een mes bij zich. Dat is gevaarlijk, want als jongeren een mes bij zich hebben, is de kans groter dat ze dat ook gebruiken.

naar: jeugdjournaal.nl van 11 oktober 2021

- 1p 30 Welke taak van de politie is te herkennen in tekst 15?
- A handhaven van de openbare orde
 - B opsporen van strafbare feiten
 - C preventie
 - D verlenen van hulp

- 2p 31 Hieronder staan vier uitspraken over slachtofferonderzoek.
- 1 Criminaliteit waarbij geen slachtoffers vallen wordt ook door slachtofferonderzoek gemeten.
 - 2 Slachtofferonderzoek is een steekproef onder de bevolking en niet alleen onder slachtoffers.
 - 3 De uitkomst van een slachtofferonderzoek valt onder de geregistreerde criminaliteit.
 - 4 Een voordeel van slachtofferonderzoek is dat ook niet-aangegeven delicten bekend worden.
- Geef van elke uitspraak aan of deze juist of onjuist is.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan met juist of onjuist.
- 1 = ...
2 = ...
3 = ...
4 = ...

tekst 16

OM vergeet ... uit te nodigen, zaak tegen vermeende inbreker uitgesteld

De strafzaak tegen een 26-jarige verdachte van een serie inbraken in Groningen en Drenthe is uitgesteld, omdat het Openbaar Ministerie is vergeten ... uit te nodigen. Dat had wel moeten, want ... hebben recht op informatie over het strafproces en wanneer de rechtszitting is.

naar: rtvnoord.nl van 12 oktober 2021

- 1p 32 Wie of wat moet er driemaal op de puntjes in tekst 16 worden ingevuld?
- A de media
 - B de officieren van justitie
 - C de slachtoffers

tekst 17

Een buitenkansje!

Je kunt een fiets, mobiele telefoon of televisie kopen voor een hele lage prijs. Dan moet je goed oppassen. Het kan namelijk heel goed dat dit gestolen spullen zijn.

Je bent strafbaar als jij gestolen spullen koopt, terwijl je had kunnen bedenken dat ze gestolen zijn.

naar: een website van het ministerie van Justitie en Veiligheid van oktober 2021

1p 33 Welk delict wordt er in tekst 17 beschreven?

tekst 18

Politie hackte vorig jaar niet altijd volgens de regels

De politie heeft haar hackbevoegdheid in 2020 niet altijd volgens de regels ingezet, blijkt uit een nieuw rapport van de Inspectie Justitie en Veiligheid.

Sinds 1 maart 2019 mag de politie apparaten hacken van mensen die verdacht worden van misdrijven waar minimaal vier jaar cel op staat, dankzij de wet Computercriminaliteit III. Zo kan de politie apparaten zoals computers en smartphones binnendringen om bewijs voor misdrijven te verzamelen. Op die manier kan bijvoorbeeld worden afgeluisterd en kunnen gegevens worden gekopieerd.

De Inspectie Justitie en Veiligheid controleert of dat wel op de goede manier gebeurt. Maar de inspectie schrijft dat er nog steeds tekortkomingen zijn.

naar: nu.nl van 29 juni 2021

1p 34 Welke twee taken van de overheid staan in tekst 18 op gespannen voet met elkaar?

- A rechtsbescherming en rechtsgelijkheid
- B rechtsbescherming en rechtshandhaving
- C rechtszekerheid en rechtsgelijkheid
- D rechtszekerheid en rechtshandhaving

- 1p 35 Een rechter kan een werkstraf opleggen.
Wie of wat moet ervoor zorgen dat een werkstraf wordt uitgevoerd door de veroordeelde?
- A de politie
 - B de rechter
 - C de reclassering
 - D het Openbaar Ministerie

tekst 19

Levenslang voor moord op onschuldige voorbijganger in Amsterdam

... heeft vrijdag Q.S. veroordeeld tot een levenslange gevangenisstraf voor het doodschieten van een onschuldige voorbijganger en een poging tot doodslag van een trambestuurder en passagier in Amsterdam. Eerder kreeg Q.S. van de rechter een celstraf van 25 jaar opgelegd, waar het Openbaar Ministerie levenslang had geëist.

naar: nu.nl van 11 februari 2022

- 1p 36 Welke rechtsinstantie moet ingevuld worden op de puntjes van tekst 19?
- A De rechtbank
 - B De Hoge Raad
 - C Het gerechtshof

tekst 20

Amsterdam zoekt meer waarnemers om toe te zien op wapencontrole

Tot nu toe hebben zich 22 Amsterdammers gemeld die erop willen toezien dat de politie bij controles op wapenbezit mensen willekeurig uitzoekt en niet op basis van uiterlijke kenmerken, zoals huidskleur. Zij hebben gereageerd op een oproep van burgemeester Halsema vanwege een proef die de politie in september begint in vijf buurten. De gemeente Amsterdam wil onderzoeken of meer wapencontroles leiden tot minder illegaal wapenbezit en geweld met wapens, met name onder jongeren.

naar: nos.nl van 11 augustus 2021

Lees tekst 20.

- 1p 37 Welk kenmerk van de rechtsstaat wordt mogelijk bevorderd door het toezicht op de wapencontroles?
- A onpartijdigheid van de rechterlijke macht
 - B rechtsgelijkheid
 - C rechtshandhaving
 - D vrijheid van meningsuiting

Zie tekst 20.

1p 38 Welk begrip past bij het controleren van mensen op basis van uiterlijke kenmerken, zoals huidskleur?

- A afschrikking
- B klassenjustitie
- C preventie
- D vervolging

2p 39 Hieronder staan zes handelingen die plaatsvinden tijdens een rechtszitting.

- 1 het houden van een pleidooi
- 2 het houden van een requisitoir
- 3 het ondervragen van een verdachte
- 4 het openen van een rechtszitting
- 5 het uitspreken van een vonnis
- 6 het voorlezen van een tenlastelegging

→ Welke **drie** handelingen worden uitgevoerd door een rechter? Schrijf drie nummers op.

tekst 21

Bestuurder wordt voor negende keer betrapt op rijden zonder rijbewijs

Een bestuurder is deze week voor de negende keer betrapt op rijden zonder rijbewijs. De persoon reed in Almere Buiten toen agenten de auto aanhielden.

Omdat het in drie jaar de zoveelste keer is dat de bestuurder werd aangehouden, is de auto in beslag genomen.

naar: nos.nl van 25 december 2021

1p 40 Welk begrip past bij de bestuurder uit tekst 21?

- A ontoerekenbaarheid
- B overmacht
- C recidive
- D resocialisatie

2p 41 In de Nederlandse rechtsstaat hebben verdachten een aantal rechten, bijvoorbeeld het zwijgrecht en het recht op een advocaat.

→ Noem **twee andere** rechten die verdachten in de Nederlandse rechtsstaat hebben.

Let op: de laatste vraag van dit examen staat op de volgende pagina.

tekst 22

Straatintimidatie

Maar liefst twee op de drie vrouwen zijn het afgelopen jaar lastiggevallen op straat. Ruim 34 procent van alle vrouwen voelde zich hierdoor onveilig op straat. Moet straatintimidatie strafbaar gesteld worden?

Het is voor het eerst dat het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) onderzoek heeft gedaan naar straatintimidatie. Het CBS definieert straatintimidatie als nafluiten, naropen, sissen, klakken of achternalopen. Dat laatste wordt als het meest bedreigend ervaren.

naar: het Dagblad van het Noorden van 2 februari 2022

Lees tekst 22.

- 1p 42 Er zijn verschillende soorten regels.
Welke regel wordt er overtreden bij straatintimidatie?
- A een geschreven regel
 - B een rechtsregel
 - C een ongeschreven regel

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift.